

บทที่ 5
สรุปวิเคราะห์

ความวุ่นวายทางการเมืองภายในสหภาพพม่า นับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2531 จนกระทั่งถึงภายหลังการเข้าทำการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจการปกครองของ พลเอก ซอ หม่อง เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2531 เป็นที่สนใจของนานาชาติ ทั้งนี้เพราะเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพม่า โดยเฉพาะ การที่รัฐบาลพม่าได้ใช้กำลังอาวุธเข้าปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงต่อต้านอย่างรุนแรง และได้จับกุม กักขังผู้ที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งทำการต่อต้านรัฐบาล รวมไปถึงการยึดอำนาจการปกครองของพลเอก ซอ หม่อง เหตุการณ์ได้รุนแรงขึ้นเมื่อรัฐบาลทหารพม่าได้จับกุมและกักบริเวณ นางอ่องซาน ซู จี ซึ่งได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไป รวมทั้งได้จับกุม และกักขังหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านคนอื่น ๆ การกระทำเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนตามมติที่ 184 ขององค์การสหประชาชาติ¹ ดังนั้น บรรดาประเทศต่าง ๆ จึงเห็นว่าสถานการณ์ภายในพม่าไม่ได้เป็นปัญหาภายในประเทศพม่าเท่านั้น เพราะการกระทำที่ละเมิดต่อหลักการ ของสิทธิมนุษยชนในครั้งนี้ เป็นเหตุผลอันควรที่นานาชาติจะต้องร่วมมือกันช่วยให้สถานการณ์คลี่คลายไปในแนวทางที่ดีขึ้น และเป้าหมายสำคัญคือให้รัฐบาลพม่ายุติการกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยที่ประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา ประเทศในกลุ่มประชาคมยุโรป และประเทศในยุโรปตะวันตกอื่น ๆ รวมทั้ง ออสเตรเลีย และ ญี่ปุ่น ต่างเป็นผู้นำเรียกร้องให้ประชาคมโลกร่วมมือกันหามาตรการแก้ไขสถานการณ์ภายในพม่า และร่วมมือกันใช้มาตรการโดดเดี่ยวพม่า โดยหวังว่าการระงับความสัมพันธ์กับพม่าในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง หรือเศรษฐกิจ ตลอดจนการระงับการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จะช่วยกดดันให้รัฐบาลพม่ายุติพฤติกรรมอันถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้

สำหรับประเทศไทย ในฐานะประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีแนวพรมแดนติดต่อกับพม่า ยาวกว่า 2,800 กิโลเมตร และถือได้ว่า มีพรมแดนติดต่อกับพม่ายาวที่สุด เป็นประเทศหนึ่ง ที่ประชาคมโลกหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะให้ความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ในการใช้มาตรการดังกล่าว เพื่อกดดันให้พม่ายุติการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งประเด็นดังกล่าว เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและละเอียดอ่อนอย่างมาก สำหรับผู้มีส่วนในการกำหนดนโยบาย

¹ เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, "มติ 184 ของสหประชาชาติ: การเมืองนอกพม่า", มติชน (27 ธันวาคม 2536): 27.

ของไทยต่อพม่าในการตัดสินใจว่า จะคงความสัมพันธ์อันดีกับพม่าหรือระงับความสัมพันธ์กับพม่าตามมติของประชาคมโลก ซึ่งประเทศไทยในฐานะที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย หากไม่ให้ความร่วมมือแล้วก็จะถูกประณามจากนานาชาติว่า มีส่วนทำให้มาตรการกีดกันพม่าดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จ

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ไทยจะตัดสินใจที่จะดำเนินความสัมพันธ์กับพม่าเป็นปกติต่อไปนั้น ผู้มีส่วนในการกำหนดนโยบายต่อพม่า ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงการต่างประเทศ สภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือกองทัพ ได้นำมติของประชาคมโลก และเสียงเรียกร้องของนิสิต นักศึกษา ประชาชน นักวิชาการ และสื่อมวลชนภายในประเทศ ที่ต้องการให้ไทยร่วมมือกับประเทศต่างๆ ใช้มาตรการกีดกันพม่าให้ยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับพม่าไว้ ทั้งนี้ จากการศึกษาที่กล่าวมาแล้วในบทต้นๆ จะเห็นได้ว่าผลประโยชน์แห่งชาติของไทยที่เกี่ยวข้องกับพม่า มีหลายประเด็นซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างมาก และกำลังต้องการการแก้ไขโดยเร็ว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากการปะทะกันระหว่างกองกำลังชนกลุ่มน้อยกับกองทัพของรัฐบาลพม่า ในบริเวณพื้นที่ติดแนวพรมแดนไทยจนทำให้เกิดปัญหาการรุกล้ำอธิปไตยอยู่เสมอๆ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรและหน่วยราชการไทย หรือปัญหาผู้อพยพ ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม ปัญหาเสพติด ปัญหาการค้ำอกระบบ และปัญหาเส้นกั้นพรมแดนก็ตาม ปัญหาเหล่านี้ได้กลายเป็นปัญหาร่วมระหว่างประเทศทั้ง 2 ไปแล้ว ซึ่งการจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องร่วมมือกันทั้ง 2 ฝ่าย และการที่จะร่วมมือกันได้นั้นก็ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หากไทยใช้มาตรการกีดกันพม่าตามมติของประชาคมโลกแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างทั้ง 2 ประเทศก็จะยุติลง และปัญหาดังกล่าวที่รอรับการแก้ไขก็จะยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งบั่นทอนเสถียรภาพและความมั่นคงของไทย

ในส่วนของผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลจากการดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ (constructive engagement) อำนวยประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคเอกชน ซึ่งมีผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับพม่าเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการตลาด การค้า การลงทุน หรือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งภาครัฐบาลก็ไม่ได้ห้ามปรามหรือมีมาตรการยับยั้งการติดต่อของภาคเอกชนของตนกับรัฐบาลพม่าแต่อย่างใด แม้ว่าจะถูกนานาชาติวิจารณ์ว่าเอกชนไทยเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากพม่า ทั้งนี้ เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ แร่ธาตุ สัตว์น้ำ หรือทรัพยากรอื่นๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ไทยต้องการ เพื่อสนองความต้องการภายในประเทศที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ประกอบกับนโยบายเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศของรัฐบาลทหารพม่า ภายใต้การนำของพลเอก ชอ หม่อง ซึ่งได้สร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่นักธุรกิจชาวต่างประเทศ ที่สนใจจะเข้าไปลงทุนในพม่า ด้วยการออกกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของชาวต่างชาติมาใช้

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมา ปัจจัยที่ทำให้พม่าเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนของไทยเข้าไปลงทุนในพม่า อาจแยกเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1) สถานการณ์ความไม่สงบภายในพม่าในช่วงปี พ.ศ.2531 อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปราบปรามนักศึกษา ประชาชน และนักการเมืองพม่า ที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลทหารพม่า ทำให้นักการเมืองและนักศึกษาพม่าจำนวนหนึ่งเข้าไปรวมอยู่กับกองกำลังของชนกลุ่มน้อยที่เป็นศัตรูของพม่าอยู่เดิม มีผลทำให้กองกำลังต่อต้านรัฐบาลทหารพม่ามีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกองกำลังชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ล้วนมีฐานปฏิบัติการอยู่ตามแนวชายแดนไทย การมีศัตรูและฝ่ายต่อต้านเพิ่มมากขึ้นนี้ ทำให้พม่าหวั่นเกรงว่าไทยจะให้การสนับสนุนกองกำลังชนกลุ่มน้อย และกองกำลังกลุ่มใหม่ จึงหันมาเอาใจไทยโดยให้สัมปทานป่าไม้ และสัมปทานการจับปลาในเขตน่านน้ำพม่า

2) ไทยเป็นประเทศเดียวในขณะนั้น ที่แสดงจุดยืนเป็นมิตรและประกาศนโยบายไม่แทรกแซงกิจการภายในของพม่า ขณะที่นานาประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศแถบตะวันตก ต่างพากันประณามพม่า ในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน และการปราบปรามขบวนการประชาธิปไตย ไทยจึงเป็นทางเลือกเดียวของพม่าในเวลานั้น

3) เนื่องจากรัฐบาลทหารพม่าหวังจะใช้การให้สัมปทานทำไม้แก่ไทยเป็นการแก้ไขปัญหชนกลุ่มน้อย ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็คือ การปฏิเสธความสำคัญของชนกลุ่มน้อยและประกาศสิทธิการเป็นเจ้าของทรัพยากรภายในประเทศ ส่วนในทางอ้อมก็คือ ต้องการอาศัยบริษัททำไม้ของไทยเข้าไปทำให้พื้นที่ป่าที่ซึ่งเป็นแหล่งช่องสุ่มกำลังของชนกลุ่มน้อยให้โปร่งขึ้น และอาศัยถนนที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อการชักลากไม้เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ในการขนอาวุธไปโจมตีชนกลุ่มน้อย

4) รัฐบาลทหารพม่าต้องการอาศัยไทยเป็นหน้าต่างออกสู่เวทีการเมืองระหว่างประเทศ อันมีจุดเริ่มต้นจากการที่ไทยเป็นผู้ผลักดันนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ (constructive engagement) ให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน อันเป็นช่วงที่พม่ามีภาพพจน์ตกต่ำในสังคมโลก

นอกจากนี้ ในการศึกษาเรื่องผลประโยชน์ของไทยทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ยังจะเห็นได้ว่าหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงการต่างประเทศ สภาความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งฝ่ายทหารซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ต่างก็ต้องอาศัยช่องทางของการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพม่าในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างกัน ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ไทยจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพม่าไว้ ทำให้รัฐบาลไทยทุกสมัย ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในพม่า ในปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา ต่างยึดถือแนวทางของนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ (constructive engagement) ซึ่งหมายถึงการมีความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร ไม่แทรกแซงด้านการเมืองของพม่า ซึ่งไทยถือว่าเป็นกิจการภายใน และจะไม่โดดเดี่ยวพม่า นอกจากนี้ ยังจะทำให้พม่าเห็นถึงผลดีของการเข้ามาสู่ความ

ร่วมมือในภูมิภาค เพื่อที่พม่าจะได้พัฒนาตัวเองไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยในอนาคต และหากพม่ามีความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจแล้ว ก็น่าที่จะเป็นผลดีต่อประเทศไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกันด้วย ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่างก็มีทัศนะที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันว่าสำหรับพม่านั้น การใช้มาตรการโดดเดี่ยวใช้เพื่อพม่า ยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนคงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทย เพราะการเรียกร้องให้ใช้มาตรการกดดันของประเทศตะวันตก เป็นการมองของประเทศที่อยู่ห่างไกลจากปัญหาดังกล่าว และไม่ว่าจะเกิดผลอะไรขึ้น อันเนื่องมาจากการใช้มาตรการดังกล่าวต่อพม่า ประเทศเหล่านั้นจะได้รับผลกระทบน้อยมากหรือไม่ได้รับเลย แต่ไทยเป็นประเทศเพื่อนบ้านของพม่า มีพรมแดนติดต่อกัน หากเกิดเหตุการณ์ใดๆ ขึ้นกับพม่าหรือภายในพม่า ประเทศไทยย่อมได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งถ้าเป็นกรณีที่พม่ามีเสถียรภาพและความมั่นคงดี และมีความสัมพันธ์อันดีกับไทย ก็จะส่งผลดีต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของไทย แต่หากพม่ามีปัญหาการเมืองภายในประเทศหรือเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น ไทยจะเป็นประเทศแรกที่ได้รับผลกระทบทันที ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ ในกรณีของผู้อพยพหนีภัยสงครามจากกัมพูชาซึ่งไทยต้องแบกรับภาระเรื่องผู้อพยพไว้ โดยมีปัญหาด้านความมั่นคงอื่น ๆ ตามมาด้วย

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาและผลสรุปจากการวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่ารัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัย ได้ดำเนินนโยบายโดยอาศัยหลักการของการรักษาผลประโยชน์ของชาติตามแนวทางของทฤษฎีผลประโยชน์แห่งชาติที่ได้เสนอไว้ข้างต้นแล้ว ทั้งนี้ เพราะ ทุกรัฐบาลต่างก็ตระหนักดีถึงผลประโยชน์ที่ชาติจะได้รับจากการดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ต่อพม่าเพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นไปด้วยดี และหากความสัมพันธ์ระหว่างกันเสื่อมทรามลงก็จะเกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมาก เนื่องจากผลประโยชน์ด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจของไทยนั้นผูกพันอย่างมากกับประเทศพม่า และผู้วิจัยมีความเห็นว่ารัฐบาลไทยในอนาคตก็ น่าที่จะดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ต่อไป โดยอาศัยพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญ

สำหรับหน่วยงานและองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ (constructive engagement) นั้น มีหน่วยงานที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงาน ก็จะดำเนินการตามขอบเขตและหน้าที่ ที่หน่วยงานของตนกำหนดไว้ แต่เนื่องจาก การดำเนินความสัมพันธ์กับพม่ามีประเด็นด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจอยู่หลายประการ ทำให้ต้องมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ซึ่งบางครั้งก็ขาดการประสานงานที่ดี จนดูเหมือนว่าต่างคนต่างทำ ทั้งๆ ที่นโยบายโดยรวมแล้วมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าแต่ละหน่วยงานต่างพยายามดำเนินการโดยยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติ ที่หน่วยงานของตนมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นที่ตั้ง พร้อมกันนี้แต่ละหน่วยงานก็จะดำเนินการโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของหน่วยงานตนเป็นหลักด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ในพม่ายังคงมีอยู่และไทยยังคงได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพม่าอย่างต่อเนื่องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น เพื่อแก้ไข ปัญหาและผลกระทบ รวมทั้งผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การดำเนิน นโยบายการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ของไทยต่อพม่า จะส่งผลดีในระดับหนึ่ง อันเห็นได้จาก ผลประโยชน์ที่ไทยเคยได้รับในการดำเนินนโยบายนี้ ตลอดจนการขยายความร่วมมือทางด้าน เศรษฐกิจ/การค้า และการแลกเปลี่ยนทางด้านสังคม และวัฒนธรรมระหว่างกัน ซึ่งต่อมาได้เกิด ปัญหาขึ้นเพราะนักธุรกิจไทยส่วนหนึ่งเห็นแก่ผลประโยชน์ในระยะสั้น เช่น การลักลอบตัดไม้ นอกเขตสัมปทาน การลักลอบจับปลานอกเขตที่ได้รับสัมปทาน เป็นต้น ในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นจากฝ่ายพม่าเอง เช่น การที่นักธุรกิจไทยต้องจ่ายเงินให้กับชนกลุ่มน้อยที่มีอิทธิพลในพื้นที่ ที่เข้าไปลงทุน เพราะรัฐบาลพม่าไม่สามารถเข้าไปดูแลอำนวยความสะดวกให้นักธุรกิจไทยได้ อาทิ พื้นที่ป่าไม้ จนเป็นเหตุให้รัฐบาลพม่าไม่พอใจและระแวงว่าไทยให้การสนับสนุนชนกลุ่ม น้อย ขณะเดียวกัน การที่ไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลพม่าก็ได้ส่งผลกระทบต่อ ไทยด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ทำให้ไทยต้องเสียภาพลักษณ์ในวงการเมืองระหว่างประเทศ และได้รับ การกดดันทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ ไทยยังต้องรับภาระควบคุมดูแลผู้ หลบหนีเข้าเมือง และการแทรกแซงขององค์การระหว่างประเทศ และองค์กรเอกชนต่างชาติ เพื่อให้ผ่อนปรนมาตรการต่อบุคคลเหล่านี้ เมื่อไทยพยายามผลักดันออกไป เช่น ในครั้งที่ไทย จะส่งตัวนักศึกษาพม่ากลับประเทศ สหประชาชาติก็ได้เข้ามากดดันให้ไทยคำนึงถึงหลัก มนุษยธรรม

ดังนั้น เพื่อลดผลกระทบต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศไทยควรปรับแนวทาง ปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อสนองผล ประโยชน์แห่งชาติ ดังนี้

1. รักษาระดับความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลทหารพม่าต่อไป

จากเป้าหมายของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อพม่า (พ.ศ. 2532- 2536 และ พ.ศ.2537-2539) มีจุดมุ่งหมายที่จะให้พม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ดีและมี เสถียรภาพ ขยายความร่วมมือกับพม่าทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา เพื่อผล ประโยชน์ร่วมกัน และเสริมสร้างความมั่นคงบริเวณชายแดนไทย - พม่า ซึ่งดำเนินการนโยบาย ตามเป้าหมายดังกล่าว จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - พม่า ก้าวหน้ามากขึ้นในทุกด้าน และสามารถสนองผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายได้พอสมควร ขณะเดียวกันไทยก็สามารถจะ อาศัยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพื่อโน้มน้าวให้ผู้นำพม่าตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการ สร้างความปรองดองภายในชาติ และแก้ไขปัญหาคัดแย้งภายในประเทศอย่างสันติวิธี ซึ่งจะช่วยให้ สถานการณ์ในพม่ามีความมั่นคง มีเอกภาพและสามารถพัฒนาประเทศให้รุ่งเรืองขึ้นได้

เนื่องจากพม่ามีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์นอกจากนี้ ยังเป็นการลดผลกระทบที่ไทยได้รับอยู่ในปัจจุบันด้วย โดยเฉพาะปัญหาที่มีอยู่ระหว่างไทย - พม่า การยังคงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับพม่าไว้ยังเป็นการสร้างดุลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไมโดคเตียวพม่า และทำให้พม่าลดการพึ่งพาจากจีนลง ซึ่งนับเป็นการช่วยสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีนทางใต้ลงได้ส่วนหนึ่ง

2. สร้างเสริมเอกภาพระหว่างส่วนราชการของไทยที่รับผิดชอบต่อปัญหาทางด้านพม่า

ปัจจุบันส่วนราชการที่รับผิดชอบและปฏิบัติตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อพม่ามีหลายหน่วยงานทั้งฝ่ายพลเรือนและทหาร ซึ่งในบางครั้งมีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันในการรักษามลประโยชน์ของชาติและของหน่วยงานตน อันเป็นผลให้การดำเนินนโยบายประสบความสำเร็จกัน นอกจากนี้การประสานแนวทางปฏิบัติในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่ยังขาดความชัดเจน ฉะนั้น จึงควรปรับนโยบายและแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกัน รวมทั้งสร้างความเป็นเอกภาพระหว่างส่วนราชการที่รับผิดชอบ

3. ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ต่อประเทศตะวันตกอย่างต่อเนื่อง

เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจแก่นานาประเทศเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของไทยกับพม่า ไทยควรจะมีการชี้แจงทำความเข้าใจ รวมทั้งประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ เพื่อชี้ให้ประเทศต่าง ๆ ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศและองค์กรเอกชน ได้เข้าใจถึงความจำเป็นของไทย รวมทั้งแนวนโยบายของไทยต่อพม่า โดยเฉพาะการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลทหารพม่า ก็เพื่อโน้มน้าวให้รัฐบาลทหารพม่าตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการสร้างความปรองดองภายในชาติ รวมถึงการให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนมากขึ้น เพื่อปรับเปลี่ยนไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในห้วงเวลาที่เหมาะสมและมีกำหนดเวลาแน่นอน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าว ควรจะต้องระมัดระวังมิให้รัฐบาลทหารพม่าพิจารณาว่า ไทยเข้าแทรกแซงกิจการภายในของพม่า

4. ให้ความช่วยเหลือแก่พม่าเพื่อสร้างความปรองดองภายในชาติ

ในโอกาสที่สถานการณ์เอื้ออำนวย และได้รับการร้องขอจากฝ่ายต่าง ๆ ที่มีความขัดแย้งกันในพม่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อรัฐบาลทหารพม่าให้ความเห็นชอบ ทางของไทยอาจอำนวยความสะดวกให้ใช้ไทยเป็นสถานที่ติดต่อพบปะกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ของพม่าที่ขัดแย้งกัน แต่ไทยไม่ควรจะเข้าร่วมการพบปะดังกล่าวด้วย เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกโจมตีว่าเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจากนี้ ในกรณีที่ทุกฝ่ายในพม่าเห็นพ้องกัน ไทยอาจให้ความช่วยเหลือในลักษณะของการโน้มน้าวให้แต่ละฝ่ายปรับท่าทีเข้าหากันมากขึ้น โดยมุ่งชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ที่แต่ละประเทศหันไปพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญมั่นคงภายในประเทศมากขึ้น

5. กำหนดมาตรการควบคุม และหาวิธีการสร้างจิตสำนึกให้นักธุรกิจไทย

รัฐบาลไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหามาตรการที่ได้ผลในการควบคุม และสร้างจิตสำนึกแก่นักธุรกิจไทยที่จะเข้าไปลงทุนในพม่า ให้ดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา และคำนึงถึงผลประโยชน์ในระยะยาว รวมทั้งผลประโยชน์ของชาติโดยรวม ตลอดจนผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างไทยกับพม่า ในลักษณะที่จะช่วยพัฒนาพม่าให้มีความ รุ่งเรือง และมีเสถียรภาพทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม เพื่อผลประโยชน์ ของภูมิภาคและโลกโดยรวมต่อไป

6. การตั้งศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับพม่าร่วมกัน

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า ในการดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่านั้น หน่วยงานของรัฐมักจะทำดำเนินงาน โดยไม่ทราบข้อมูลการดำเนินงานที่หน่วยงานอื่นได้ปฏิบัติไปแล้ว เป็นผลให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน และบางครั้งก็เกิดความผิดพลาดในการดำเนินงาน ประกอบกับการขาดความต่อเนื่องของผู้เป็นประธานคณะกรรมการปัญหาเขตแดน เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อย นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ ก็มักจะมีการเปลี่ยนแปลง ตำแหน่งหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ของสภาความมั่นคง แห่งชาติ ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงาน เป็นเหตุให้ผู้เข้ามารับงานต้องเสีย เวลาศึกษางานใหม่ ดังนั้น จึงควรให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลร่วมกันของทุกหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ มีข้อมูลที่เหมือนกันในการดำเนินความสัมพันธ์กับพม่า มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูลการทำงานระหว่างกัน และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจาก ผู้ที่เข้ามารับงานใหม่จะสามารถใช้ฐานข้อมูลเก่าให้เป็นประโยชน์ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย